

BEGOÑA (IX): BIZKAI'KO ZAINDARI

Lenago esan dogu 1738n. urtean Bizkai'ko Batzar Nagusiak Begoña'ko Ama Zaindaritzak artu ebela. Arrezkero bein baiño sarriagotan agertzen da Begoña'ko Ama Zaindari lez, bai erri-agirietan eta bai eleizakoetan, baiña artu barik egozan eleiz-legez Zaindaria izan daiten artu bear diran bideak.

1901 n. urtean agertu eban Begoña alkatea zan Karlos M. Orue'k burutasun au eta ontzat artu eben Begoña'ko Txanburu edo parroko zan Untzeta'tar Juan Kruz'ek eta Maiordomu edo anaidi-zain zan Maurika'tar Tomas'ek.

Euren asmapen ori Bizkai'ko Aldundiaren aurrean agertu eben, Aldundiak Bizkai osoaren ordezkari lez Aita Santuari eskari au egin ekion. Aldundiak baietza emon eban eta batera agertu ziran Bizkai'ko Artzipresteak be.

Lenengo eragozpena Gasteiz'ko Gotzaindegian agertu zan, esandako eskale orreik ez zirala naikoa Bizkai osoaren ordezkari izateko uste ebelako, baiña Erroma'n naikoa zirala esan eben eta Gotzaiñak bere aldeko eritxia agertu eban Erroma'n.

Eleiz-oikunen edo Ritoen Batzorde Santuak, 1903n. urteko jorraiaren 2n. egunean egin eban batzarrean agertu eban Begoña'ko Ama Bizkai'ko Zaindari zala.

Aldundiak orrillaren 22n. eguneko batzarrean eskerrak emon eutsozan Aita Santuari Zaindaritzari buruz dan agiri orregaitik eta beste batzar batzutan erabagi eban zelan ospatu ori jai-giroan: Iraillaren 6n. egunean irudia aldunak lagun zirala Aldun Etxera eroango eben, 7n. egunean mezea egingo zan aldun-etxeko begirategian eta gero irudiagaz batera Begoña'ra eleizbidea egingo zan.

Jai aundi orreik gertatzen zirala jakinda, erlejiñoaren aurkalariak, Gobernuko agintariakaz batera, aurka ekiteko gertatu ziran, baiña ori kontuan be ez artzea erabagi eban Aldundiak.

Aurkalarien buru Bilbao'ko Udal-Batza izan zan. Aldundiak euren laguntza eskatu eutsen eta Udal-Batzak agustuaren 19n. egunean egindako batzarrean, ezetza emotea erabagi eban. 20n. egunean batu zan alundia eta auxe erabagi eban: Lenengo, jaiak Begoña'n baiño ez ziran egingo. Bigarren, kale-giroko jai guztiak kendu egingo ziran. Irugarren, euskal-giroko jaiak Durango'n ospatuko ziran, pelota-jokoa Markiña'n, su-ziriak Balmaseda'n eres-batzen leiaketa Gernika'n eta Gernika'ra joango zan Aldundia Zandariaren aintzat artzearen agiria an izteko. Jaiak iraillaren 8n. egunean amaituko ziran Begoña'n Aldundia ta bertako Udal-Batza aurrean zirala. Urrengo egunean Aldundi osoa batuko zan Gernika'ko Zugazpean eta antxe onartuko eben Begoña'ko Ama'ren Zaindaritza eta bertan Agiritegian itziko eben Batzar-agiria.

Laster asi ziran Begoña'ra enomes-aldiak: Iraillaren 13n. egunetik urrillaren 1 ln.'era Bizkai guztiko erriak eta

urrillaren 11 n.'ean Bilbao'n asita azkeneko eleiz-bide eder bat.

Gobernaritzarako Ministroa zan Garcia Alix'ek ez eban nai izan katolikuen aurkalariak egun beratarako eratu eben mitiña kentzea edo atzeratzea. Au zezen-plazan egiteko zan, eta Gasteiz'ko Gotzaiñari eskaria egin eutson erromes-aldi au kendu egian.

Gotzaiña zan eta il-zorian egoan Fernandez de Pierola jaunak berak izenpetu eben Ministroari emon eutson ezetza eta auxe esan eutson: "Erromes-aldiak daukan elburu bakarra erelejiño-girokoa da eta erri-agintariak ez ba-dauke egokitasuna kalean zaintzeko beste indar, eurak kendu dagiela".

Ministroak ez eukan ori egiteko adorerik eta ez eban kendu, baiña egokitasuna zaintzeko emon eban berbea alperrekoa izan zan.

Bilbaotarrak ziran erlejiñoaren aurkalariak curen egitekoa indartzeko beste lurralde batzutatik ekarri ebezan laguntzailleak, batzuk itxasoz ete beste batzuk trenez, irureun inguru eta oneikaz alkartuta alegundu ziran aurkako jokoa agertzen. Gobernariak aske itzi ebazan eta ez eban ezer egin barru txarreko oneik emakume baketsuen aurka jokatu, leiarrak apurtu, ikurdiak zapuztu eta banakakoen aurka danak batera oldartu ziran. Zarataka erlejiñoaren aurka eta Begoña'ko Ama'ren aurka deadarka ibilli ziran.

Azken-orduan Gobernariak eleizbidea San Bixente'tik barik San Nikolas'etik urteteko agindua emon eban. Are.nal'ean erromesak ezelako laguntza barik ikusi eben curen burua. Ez eben itxaroten olakorik. Tiroka asi ziran aurkalariak eta Deustu'ko Ikastetxe Nagusi'ko baratz-zaiña il eben. Maraño'dar Markos zan onen izena.

Katolikuak danbadai ta irain-oivai erantzuteko goraka asi ziran eta larrialdirik aundienean danbada-ots aundi bat entzun zan eta geiago barik joan ziran aurkalariak ikaratuta eta Arenala itzi eben.

Al zan lez eratu zan eleizbidea, Askao kaletik eta mailletan gora. Alboko kaleetatik tiroak eta arriak eta iraiñak etozan eta gobernukoak ez eben ezer egin olan ebiltzanen aurka, baiña bidean joian batek bere laguna zauritu eban erria bota ebanean, baitu egin nai izan eben. 20.000 eromes inguru eldu ziran Begoña'ra eta ingurua, plazca, zelaia ta eleizea bete ebezan. Fede-giroa bizia zan. Eleizan erderaz Aita Zugasti josulagunak egin eban berba eta zelaian euskeraz Laskibar aitak. Maitasuna, oneraspena eta parkamena baiño besterik ez zan entzuten. Azkenean, ildakoari azken-laguntza emon eutson Ortiz aitak egin eban berba: "Martiri bateri lagundu dautsat azken-orduan!".

OLAZAR'tar Martin'ek